

Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu,
Katolički bogoslovni fakultet Univerziteta u Sarajevu i
Pravoslavni bogoslovski fakultet Sv. Vasilije Ostroški u Foči Univerziteta u Istočnom Sarajevu

Zajednički master studij

MEĐURELIGIJSKI STUDIJI I IZGRADNJA MIRA

Nastavni plan i program

1.	OPĆE INFORMACIJE O STUDIJSKOM PROGRAMU	3
1.1.	Naziv i nosilac studijskoga programa	3
1.2.	Partnerske ustanove	3
1.3.	Vrsta i razina studijskog programa	3
1.4.	Način izvođenja studijskog programa	3
1.5.	Način izvođenja nastave u modulima	4
1.6.	Akademski / stručni naziv po završetku	4
2.	UVOD	4
2.1.	Pravno opravdanje	4
2.2.	Razlozi pokretanja studija	5
2.3.	Master studij kao inovativan oblik akademske saradnje	5
2.4.	Koncizna procjena svrsishodnosti studija s obzirom na potrebu tržišta rada u javnom sektoru	5
2.5.	Usklađenost s misijom i strategijom Univerziteta	6
2.6.	Uporedivost studijskog programa s programima drugih visokoškolskih ustanova u BiH i šire	6
2.7.	Povezanost s lokalnom zajednicom	6
2.8.	Otvorenost studija prema pokretljivosti studenata (horizontalnoj, vertikalnoj u BiH i međunarodnoj)	6
2.9.	Naveći moguće i planirane partnere izvan visokoškolskog sistema	6
3.	OPĆI DIO	7
3.1.	Znanstveno područje studijskog programa	7
3.2.	Trajanje studijskog programa (postoji li mogućnost vanrednog studija, studija na daljinu i sl.)	7
3.3.	Minimalni broj ECTS bodova potreban za završetak studija	7
3.4.	Uvjeti upisa na studij	7
3.5.	Jezik na kojem se izvodi studijski program	7
3.6.	Ishodi učenja	7
3.7.	Mogućnost nastavka studija	8
3.8.	Dodiplomski studij s kojega je moguć upis na predloženi studij	8
3.9.	Način realizacije nastave	8
4.	Nastavni planovi i programi (Opis studijskog programa)	9
4.1.	Pregled modula s predmetima, satnicom	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
4.2.	Struktura studija	13
4.3.	Pregled studija po modulima s ECTS bodovima	9
4.4.	Opis predmeta	15

1. OPĆE INFORMACIJE O STUDIJSKOM PROGRAMU

1.1. Naziv i nosilac studijskoga programa

Zajednički interdisciplinarni studijski master program *Međureligijske studije i izgradnja mira* organiziraju tri teološka fakulteta, Fakultet islamskih nauka i Katolički bogoslovni fakultet oba na Univerzitetu u Sarajevu i Pravoslavni bogoslovski fakultet Sv. Vasilija Ostroškog u Foči na Univerzitetu u Istočnom Sarajevu. Interdisciplinarni karakter drugog ciklusa studija sastoji se u tome što je zajednički master studij organiziran iz znanstvenih oblasti teologije i izgradnje mira. Aplikativni karakter master studija je zajamčen na način da se teološka prizma komplementira uvođenjem akademske oblasti izgradnje mira kao interdisciplinarnih znanstvenih, stručnih, aksioloških, etičkih i prakseoloških disciplina u međureligijskom društvenom kontekstu. Predavači su ugledni domaći i međunarodni profesori, eksperti s međunarodno priznatim referencama za odgovarajuće module. Prvi program mirovnih studija je počeo 1948. godine i trenutno postoji više od 500 programa u svijetu prema podacima Međunarodnog udruženja mirovnih studija (IPRA).

1.2. Partnerske ustanove

Uz tri teološka fakulteta, međunarodna organizacija *Catholic Relief Services* - u BiH je inicirala, koordinirala i finansirala izradu nastavnog plana te pratila sve početne aktivnosti vezane za navedeni master s ciljem unapređenja institucionalnih aktivnosti vezanih za međureligijski dijalog i izgradnju mira s ciljem dugoročne stabilnosti u Bosni i Hercegovini. CRS – BiH, s ciljem facilitacije studentskog upisa na navedeni master, će strateški alocirati određena sredstva u fond za stipendiranje u suradnji s participirajućim fakultetima. CRS je odabrao Bosnu i Hercegovinu kao jednu od 5 zemalja u svijetu za implementaciju inicijative „Napredovanje međureligijske izgradnje mira“. Inicijativa je zasnovana na pretpostavci da će suradnje vjerskih lidera na mirovnim inicijativama doprinijeti miru i pomirenju kod šire populacije unapređujući akademsko i praktično razumijevanje tradicija i narativa drugih i drugačijih.

Naglašeni aplikativni aspekt Mastera sastoji se i u povezivanju studenata s postojećim projektnim aktivnostima, s ciljem izgradnje mira i šireg društvenog i akademskog angažmana. Studentima će posebno u aplikativnom modulu biti omogućeni teoretski i praktični uvidi te sudjelovanje u projektima koji postoje pri partnerskim organizacijama: Međureligijsko vijeće BiH, Caritas BiH i Centar za mlade Ivan Pavao II, organizacijama pri Rijasetu Islamske zajednice i eparhijama Srpske pravoslavne crkve u Bosni i Hercegovini.

1.3. Vrsta i razina studijskog programa

Završetkom Master programa u trajanju jedne godine, stječe se u pravilu 60 ECTS bodova i akademski naziv „Magistar međureligijskih studija i izgradnje mira“ za studente koji studiji završe na Univerzitetu u Sarajevu, odnosno njegovim organizacijskim jedinicama Fakultetu islamskih nauka i Katoličkom bogoslovnom fakultetu i „Master međureligijskih studija i izgradnje mira – 300 ECTS“ za studente koji studiji završe na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu „Sveti Vasilije Ostroški“ u Foči, Univerzitetu u Istočnom Sarajevu.

1.4. Način izvođenja studijskog programa

Zajednički studij u organizacijsko-tehničkom smislu bit će organiziran kao zaseban studij unutar organizacijskih jedinica tri teološka fakulteta, s određenom dozom akademske samostalnosti. Master studijem će upravljati Zajedničko vijeće koje će biti sastavljeno od dekana i po 2 člana s oba fakulteta (ukupno 9). Zajedničko vijeće upravlja zajedničkim programom: obradom studentskih aplikacija i prihvatanjem studenata; dodjeljivanjem stipendija baziranih na utvrđenim kriterijima; imenovanjem zamjene profesora po potrebi; upravljanjem namjenskih budžetskih sredstava.

Način izvođenja studijskog programa je takav da omogućuje stjecanje predviđene kvalifikacije *magistra*, odnosno *mastera iz međureligijskih studija i izgradnje mira*. U užem smislu, to podrazumijeva usklađenost ishoda učenja studijskog programa s profilom studija i zahtjevima struke, prikladnost metoda poučavanja za stjecanje ishoda učenja, relevantnost i objektivnost ocjenjivanja studenata te pružanje odgovarajuće podrške u učenju. U širem smislu, koncept izvođenja studija je inovativan budući da je sačinjen od frontalnih, ali i interaktivnih lekcija, uz radionice, seminare te predviđena studijska putovanja. Ovo će se odraziti i na stepen istraživačke djelatnosti kako članica Univerziteta u Sarajevu - Fakulteta islamskih nauka, Katoličkog bogoslovnog fakulteta, tako i članice Univerziteta u Istočnom Sarajevu - Pravoslavnog bogoslovskog fakulteta Sv. Vasilije Ostroški u Foči, nadalje, na mobilnost studenata i nastavnika te internacionalizaciju studijskih programa. Koncept studija predviđa da se nastava odvija na navedenim fakultetima, što je

predmet dogovora među njima, a ovaj koncept je pokazatelj integracijskih dinamika tri fakulteta pripadajućih univerziteta, te na poticanje unutarnje mobilnosti sa svrhom akademskog obogaćivanja.

Ljudski resursi:

- Optimalan broj potrebnog akademskog osoblja s odgovarajućim izborima u zvanja;
- Optimalan broj saradnika kako s fakulteta članica Univerziteta u Sarajevu i Univerziteta u Istočnom Sarajevu tako i renomiranih gostujućih predavača.

Prostorni resursi:

- minimum potrebnog korisnog učioničkog prostora za jednog studenta prema znanstvenoj oblasti i minimum potrebnog prostora za akademsko osoblje;
- optimalne nastavne linije ili grupe u pogledu broja studenata na predavanjima i broja studenata u grupi za izvođenje vježbi i rada na seminarima na nastavnim predmetima;
- u saradnji s partnerskim organizacijama, mogućnost dislociranog izvođenja nastave u prostorijama s osiguranim multimedijalnim i interaktivnim kapacitetima;

Materijalno-tehnički resursi – biblioteke: Sva tri teološka fakulteta posjeduju impozantan bibliotečki fond koji osigurava neophodnu podršku nastavnom procesu, naučnoistraživačkom i umjetničkom radu iz oblasti iz kojih se izvodi studijski program. Nadalje, studentima će biti omogućen pristup literaturi iz specijalističkog područja na način da će veći dio obavezne literature iz silabusa biti preveden na jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine.

1.5. Način izvođenja nastave

Predmetni studijski program se artikulira kroz 12 (dvanaest) predmeta, koji posjeduju jasnu akademsku strukturu, povezanost i komplementarnost. Prvi set od šest predmeta za cilj ima izložiti osnovna teološka učenja triju monoteističkih religija. Inovativnost ovakvog pristupa jeste to što će tri fakulteta izložiti, potpuno autonomno artikulirati temeljne aspekte relevantnih teoloških učenja i vjerske prakse. Predmeti *Izgradnja mira*, *Religija i mirovne studije* i *Ključne društveno-političke teme 21. stoljeća* za cilj imaju akademski pozicionirati međureligijske studije s konceptom izgradnje mira (eng. *peacebuilding*) i analiziraju savremene društvene fenomene relevantne za međureligijske studije i izgradnju mira. Posljednja grupa predmeta povezuje teoretski i praktični dio - kako različite teološke ideje ateriraju u konkretnu ljudsku stvarnost kroz socijalno-karitativne aktivnosti. Program uključuje stažiranje/praksu kako bi se studentima omogućio praktičan rad u raznim nevladinim organizacijama, medijskim centrima, lokalnim vlastima, civilnom društvu i vjerskim institucijama. Studij završava pisanjem završne master teze.

Prilikom obrade nastavnih jedinica i različitih obrazovnih sadržaja u modulu primjenjuje se funkcionalni i holistički pristup. Gradivo predviđeno u okvirima modula interpretira se interdisciplinarno, a predviđene radionice i praktične forme nastave obuhvaćaju sve aspekte predmeta, odnosno područja primjene koja se interpretiraju na jedinstven i cjelovit način.

Pojedinačni predmeti ocjenjuju se prema svakoj planiranoj pedagoškoj aktivnosti. Nastava pojedinog modula izvodi se unutar jednog semestra. Ukoliko je predviđeno studijskim programom, nastava pojedinih modula studija može se organizirati i u kraćem vremenu, kao nastava u turnusima ili blok nastava. Studenti u jednom semestru upisuju module u ukupnom opterećenju od 30 ECTS bodova.

1.6. Akademski / stručni naziv po završetku

“Magistar međureligijskih studija i izgradnje mira“ za studente koji studiji završe na Univerziteta u Sarajevu, odnosno njegovim organizacijskim jedinicama Fakultetu islamskih nauka i Katoličkom bogoslovnom fakultet i „Master međureligijskih studija i izgradnje mira – 300 ECTS“ za studente koji studiji završe na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu „Sveti Vasilije Ostroški“ u Foči, Univerziteta u Istočnom Sarajevu.

2. UVOD

2.1. Pravno opravdanje

Pravni osnov za utemeljenje studijskih programa:

- Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo predviđa mogućnost osnivanja zajedničkog studijskog programa kojeg mogu organizirati fakulteti iz naučnih oblasti za koje su matične.

- Statut Univerziteta u Istočnom Sarajevu, i Statut Pravoslavnog bogoslovskog fakulteta S. Vasilije Ostroški u Foči predviđaju mogućnost osnivanja zajedničkog studijskog programa.

2.2. Razlozi pokretanja studija

Znanstveni razlozi: Zajednički studijski programi omogućavaju bližu akademsku komunikaciju između dva univerziteta te pojedinačnih fakulteta, unapređujući intelektualnu inkluzivnost i razmjenu različitih akademskih iskustava. Osim mogućnosti interdisciplinarnog širenja znanstvenog prostora, zajednički projekti omogućuju i jačanje dinamike unutarnjeg profiliranja pojedinih fakulteta kroz pozitivnu komparaciju i sagledavanje drugačijih kulturnih, intelektualnih i tradicijskih perspektiva, čime se povećava djelotvorni univerzitetski utjecaj na ukupne društvene, kulturne i naučno-obrazovne procese u BiH, ali i u regionu.

Društveni razlozi: Zajednički studijski programi u području međureligijskih mirovnih studija nude jedinstvenu priliku jasnog pozicioniranja religije kao izvora i katalizatora mira, te profiliranje religijskih institucija kao zagovarača pravednijeg i boljeg društva. Osim toga, ovakvi programi šalju nedvosmisleni poruku odbacivanja svakog oblika nasilja koje se temelji na religijskoj pripadnosti, uz afirmiranje duhovnih i moralnih vrijednosti, a u skladu s pozitivnim tokovima bosanskohercegovačkog društva i evropskih integracijskih procesa.

Fakultetsko vijeće Katoličkog bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, na svojoj sjednici održanoj 6.2.2017., Nastavničko vijeće Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu održanoj 10.1.2017. i Nastavničko vijeće Pravoslavnog bogoslovskog fakulteta Univerziteta Sv. Vasilije Ostroški u Foci Univerziteta u Istočnom Sarajevu, na svojoj sjednici održanoj, 6.3.2017. podržalo je inicijativu da se pokrene procedura za uvođenje zajedničkog studijskog programa *Master iz međureligijskih studija i izgradnje mira* kojeg bi organizirala tri navedena teološka fakulteta prihvatajući Elaborat. Ova inicijativa prethodno je podržana i od partnerskih organizacija te suosnivača teoloških fakulteta, Vrhbosanske nadbiskupije, Rijasetu Islamske zajednice i Dabrobosanske mitropolije. Osnivanjem zajedničkog studijskog master programa *Master iz međureligijskih studija i izgradnje mira* dodatno su obogaćene postojeće znanstvene discipline i odgovara se na potrebe generiranja kompetentnog kadra koji svojim kompetencijama može podržati i omogućiti kvalitetnu provedbu mirovnih praksi u široj društvenoj zajednici.

Kao polazna tačka organizacije drugog ciklusa zajedničkog studija između tri teološka fakulteta, Fakulteta islamskih nauka i Katoličkog bogoslovnog fakulteta (punopravnih članica Univerziteta u Sarajevu) te Pravoslavnog bogoslovskog fakulteta Sv. Vasilija Ostroškog (punopravna članica Univerziteta u Istočnom Sarajevu), utvrđen je Elaborat za pokretanje studijskog programa (u daljem tekstu Elaborat) u kojem su definirani razlozi organiziranja spomenutog studija, interesi društvene zajednice, kao i akademska opravdanost njegovog pokretanja. Elaboratom su pojašnjeni naučna/znanstvena stručna i istraživačka osnova koja obuhvata nastavni plan i program studija s popisom svih predmeta, njihovim nosiocima (odgovornim nastavnicima), uz razrađene nastavne programe, i broj ECTS studijskih bodova, te kadrovske i prostorne sposobnosti, opremljenost, opće uvjete upisa, troškove studija i zvanja koja se dobijaju okončanjem studija.

2.3. Master studij kao inovativan oblik akademske saradnje

Međureligijski studije i izgradnja mira. Odabrani naslov zajedničkog master studija upućuje na, između ostalog, i suodnos između monoteističkih religija (islam i kršćanstvo) i izgradnje mira kao interdisciplinarnih znanstvenih, stručnih, aksioloških, etičkih i prakseoloških discipline koja nije samo unutar religijske perspektive već i šire društvene. Upravo naglasak na izgradnji mira iz monoteističkih perspektiva, ujedinjenih kako u akademskoj formi tako i u širem društvenom kontekstu, može obogatiti svojom inovativnošću aktuelnu ponudu studijskih programa na Univerzitetu u Sarajevu i Univerzitetu u Istočnom Sarajevu. Držimo da je izgradnja i očuvanje mira kao stabilnog društvenog okvira jedan od najvažnijih ciljeva kojima akademske, vjerske, vladine i nevladine organizacije mogu težiti.

Studij je strukturiran kroz već spomenute predmete, praksu i izradu teze. Studij je osmišljen na način da omogući polaznicima i polaznicima fleksibilan vremenski okvir za odgovorno ispunjavanje obaveza. Predloženi program je inovativan, inkluzivan i u skladu sa zahtjevima međuovisnog svijeta. Uvidom u samu strukturu zajedničkog master programa vidljiva je povezanost teorije i prakse te važnost njihovog poznavanja radi što kvalitetnijeg budućeg teorijskog i praktičnog djelovanja na području međureligijskih studija i izgradnje mira.

2.4. Koncizna procjena svrsishodnosti studija s obzirom na potrebu tržišta rada u javnom sektoru

Percepcija je da visoko obrazovanje u BiH često ne osigurava kompetencije i vještine koje poslodavci trebaju. Smatramo da u postojećim akademskim i društvenim uvjetima postoji disproporcija između realne potražnje za akademskim profilom predmetnog studija i aktuelne stručne oskudice u spomenutoj oblasti. Anketnom analizom interesenata utvrđeno

je da postoji široka grupa veoma zainteresiranih potencijalnih studenata što je detaljno obrazloženo u elaboratu dostavljenom prilikom pokretanja studija. Upis dvije uzastopne generacije studenata je potvrdio ta očekivanja.

2.5. Usklađenost s misijom i strategijom Univerziteta

Master program je usklađen s misijama i strategijama Univerziteta u Sarajevu i Univerziteta u Istočnom Sarajevu te pozitivnim aktima u materiji visokog obrazovanja koji naglasak stavljaju na istraživanja, inovacije i akademsku izvrsnost. Master studij daje inovativna društvena rješenja i kreativne ideje i na taj način je jedan od mogućih primjera akademske suradnje. Inovativnost master studija omogućuje intenzivnu saradnju s univerzitetima u Evropskoj uniji, ali i cijelom svijetu.

2.6. Uporedivost studijskog programa s programima drugih visokoškolskih ustanova u BiH i šire

Navedeni studijski program u nekim je elementima, posebno s obzirom na specijalističke metodičke kolegije u matičnoj struci, analogan programima nastavničkog obrazovanja na međunarodnim univerzitetima. Na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu postoji master sigurnosnih i mirovnih studija, koji se razlikuje od predloženog prvenstveno u međureligijskoj komponenti te naglašenom praktičnom aspektu izgradnje mira.

Prilikom izrade elaborata konsultovano je više nastavnih planova studija sličnih akademskih profila te je organizirana studijska posjeta Center for Justice and Peacebuildinga pri Eastern Mennonite University. Osim toga, navodimo samo neke: Master in Peace Studies – Univerzitet Roma Tre, Rim; Master in Peace Building Management – Papinsko sveučilište Seraphicum; Master University Cooperation for Peace and Development– Sveučilište *La Sapienza*, Rim; Master of Global Affairs – International PeaceStudies, univerzitet Notre Dame, SAD. Zajednički nazivnik nastavnih programa je nastava artikulirana kroz module, shvaćene kao funkcionalne jedinice.

Interna evaluacija: Nastavno-naučna vijeća teoloških fakulteta su svojim odobravanjem potvrdila akademski nivo izrađenog Elaborata.

Eksterna evaluacija: S ciljem osiguravanja akademskog kvaliteta, elaborat je prošao kroz postupke evaluacije, konzultativnog tipa, od međunarodnih institucionalnih eksperata, kao što prof. dr. sc. Nerzuk Ćurak, profesor na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu; prof. dr. sc. Zilka Spahić-Šiljak, istraživač na Stanford University; prof. dr. sc. Barry Hart, profesor u Centru za pravdu i izgradnju mira na Eastern Mennonite University; prof. dr. sc. Bill Headley, profesor na Institutu za mirovne studije na Univerzitetu San Diego i prof. dr. sc. Tom Bamat, CRS viši stručni suradnik, koji su proveli eksternu evaluaciju i reviziju nastavnog plana i programa. Navedeni su dali svoju stručno mišljenje i reviziju koji su i inkorporirani u nastavni plan i program. Zajedničko mišljenje navedenih stručnjaka je da se radi o inovativni, dobro organiziranom i struktuiranom studiju u odnosu na obrazovne ishode koji se žele postići.

Inovativnost studijskog programa sastoji se u tome što su zajednički nosioci studijskog programa tri teološka fakulteta, a izgradnja mira (eng. *Peacebuilding*) kao društvena aktivnost služi i kao akademsko kohezivno tkivo.

2.7. Povezanost s lokalnom zajednicom

Master studij je uz akademsku komponentu razvijen i uporedno s jačanjem mreže lokalnih odbora za međureligijsku suradnju Međureligijskog vijeća Bosne i Hercegovine, koje je kao takvo institucionalna posebnost bosanskohercegovačkog društva. Ovakvim pristupom se ostvaruje povezanost akademske zajednice s najširim društvenom bazom.

2.8. Otvorenost studija prema pokretljivosti studenata (horizontalnoj, vertikalnoj u BiH i međunarodnoj)

Inovativnost navedenog studija očituje se u tome što potiče integraciju Univerziteta u Sarajevu, kroz akademski blisku suradnju tri teološka fakulteta, Fakulteta islamskih nauka, Katoličkog bogoslovnog fakulteta Univerzitetu u Sarajevu te Pravoslovnog bogoslovnog fakulteta Sv. Vasilije Ostroski u Foci Univerziteta u Istocnom Sarajevu. Potiče i suradnju između Univerziteta u Sarajevu i Univerziteta u Istočnom Sarajevu. Osim ove integrativne mjere koja potiče unutarnju mobilnost studenata na članicama Univerziteta nužno je konstatirati kako je predmetni studij otvoren i za studente raznih akademskih profila, od humanističkih, društvenih pa i interdisciplinarnih studija.

2.9. Naveći moguće i planirane partnere izvan visokoškolskog sistema

Planirani partneri Master programa su vjerske organizacije, Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, Dabrobosanska mitropolija te Vrhbosanska nadbiskupija kroz vlastitu institucionalnu infrastrukturu mrežu raznih organizacija. Obaveza studenata je i praksa/stažiranje, koje će dodatno biti utvrđeno pravilnikom, a koje će se odvijati u saradnji s nevladinim organizacijama, lokalnim vlastima i vjerskim institucijama.

1. OPĆI DIO

3.1. Znanstveno područje studijskog programa

Teologija i izgradnja mira.

3.2. Trajanje studijskog programa

Studijski program traje jednu akademsku godinu, tj. dva semestra (studij drugog ciklusa). Postoji mogućnost vanrednog studija.

3.3. Minimalni broj ECTS bodova potreban za završetak studija

- a) Master studij traje jednu godinu i njegovim se završetkom stječe 60 ECTS bodova;
- b) Završetkom master studija stječe se akademski naziv "Magistar međureligijskih studija i izgradnje mira" za studente koji studiju završe na Univerzitetu u Sarajevu, odnosno njegovim organizacijskim jedinicama Fakultetu islamskih nauka i Katoličkom bogoslovnom fakultetu i „Master međureligijskih studija i izgradnje mira – 300 ECTS“ za studente koji studiju završe na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu „Sveti Vasilije Ostroški“ u Foči, Univerzitetu u Istočnom Sarajevu.

3.4. Uvjeti upisa na studij

Pravo upisa na Master imaju kandidati sa završenim odgovarajućim prvim ciklusom studija koji se vrednuje s najmanje 240 ECTS studijskih bodova, kao i diplomirani kandidati koji su završili studij po predbolonjskim nastavnim planovima i programima (4. godine). Pravo upisa također stječu studenti koji su završili petogodišnji integralni studij (I. i II. ciklus) na Katoličkom bogoslovnom fakultetu od 300 ECTS bodova.

Eventualno bliže uvjete za upis kandidata mogu utvrđivati isključivo tri navedena fakulteta kao zajednički realizatori studijskog programa mastera, ravnajući se prema vlastitim statutima. Rang-lista kandidata koji stječu pravo na upis određuje se posebnim pravilnikom za upis i stipendiranje.

Upis na studij obavlja se na temelju javnog konkursa koji fakulteti objavljuju šest mjeseci prije početka nastave. Konkurs za upis mora sadržavati: uvjete za upis, broj mjesta za upis, postupak, podatke o dokumentima koji se podnose i rokove za prijavu na konkurs i upis.

Fakulteti utvrđuju postupak odabira pristupnika za upis na način koji jamči ravnopravnost svih pristupnika. Fakulteti utvrđuje kriterije (uspjeh u prethodnom obrazovanju, vrsta završenog obrazovanja, uspjeh na klasifikacijskom ili drugom ispitu, posebno znanje, vještine ili sposobnosti i sl.) na temelju kojih se obavlja klasifikacija i odabir kandidata za upis.

Strani državljani upisuju se na studij pod jednakim uvjetima kao bosanskohercegovački državljani, ali se sukladno odluci nadležnoga državnog tijela ili visokih obrazovnih institucija od njih može tražiti plaćanje dijela ili pune cijene studija.

3.5. Jezik na kojem se izvodi studijski program

Nastava na zajedničkom master studiju izvodi se na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine: bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik. Službena pisma su latinica i ćirilica.

Nastava se može izvoditi i na jednom od svjetskih jezika ako nastavu izvodi gostujući nastavnik iz inozemstva, direktno ili putem videokonferencije, ili se nastava izvodi za inozemne studente te u svim drugim slučajevima kada to odluči Zajedničko vijeće.

Navedena nastava može se prevoditi konsekutivno ili simultano na jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine.

3.6. Ishodi učenja

Uspješnim okončavanjem master programa Međureligijskih studija i izgradnje mira, studenti će steći sljedeće kompetencije:

- znanje i razumijevanje pravoslavnih, rimokatoličkih i islamskih temeljnih tekstova, dogmi i socijalne nauke, te njihove primjene unutar međureligijskog dijaloga i saradnje i razumijevanje prirode mira u učenju kršćanstva i islama.
- sposobnost promišljanja o vlastitim motivima za izgradnju mira i stečene navike promišljenih praktičara
- uvid u pojedine aspekte teoloških učenja te njihove mirotvorne dimenzije
- detaljno znanje i razumijevanje teoretskih koncepata koji se odnose na teoriju i analizu konflikta, stratešku izgradnju mira i sposobnost da se odgovori na iste
- vještine dijaloga, medijacije i posredovanja u individualnim i grupnim konfliktima
- vještine liječenja traume i pomirenja
- sposobnost povezivanja znanja stečenog iz raznih srodnih oblasti kako bi se uspješno riješili složeni problemi
- sposobnost promišljenog angažovanja korištenja religije i povjerenja

3.7. Mogućnost nastavka studija

Svjesni potrebe obrazovanja stručnjaka u oblasti izgradnje mira, naprednih studija iz oblasti teologije, pri vladinim i nevladinim organizacijama, akademskim tijelima, osmišljen je ovaj interdisciplinarni master studij, baziran na najnovijim dostignućima akademske teorije i međureligijske prakse izgradnje mira. Studij je namijenjen osobama šireg akademskog profila, počevši od diplomiranih teologa te zaposlenog vida populacije kako u vladinim tako i u nevladinim i u međunarodnim organizacijama, te vjerskim institucijama, koji se želi profesionalno usavršavati. Završetkom studija student će biti kvalificiran raditi na poslovima i u tijelima koje kao jedan od svojih objekta interesa imaju izgradnju mira. Po završetku ovoga Studija student može nastaviti studij na postdiplomskim (specijalističkim) studijima humanističkog usmjerenja i drugim društvenim studijima sukladno pravilima o upisu na ove studije te postdiplomskim doktorskim studijima iz humanističkih znanosti, ali i šireg društvenog usmjerenja, u Bosni i Hercegovini i Evropskoj uniji te izvan nje.

3.8. Dodiplomski studij s kojega je moguć upis na predloženi studij

Ovaj studij je namijenjen i tek diplomiranim teolozima te studentima četverogodišnjeg i integrativnog studija humanističkog ili društvenog usmjerenja koji žele započeti unaprijediti vlastitu akademsku pozicioniranost u nekim od gore spomenutih institucija/organizacija ili se osposobiti za istraživački rad u oblastima međureligijskih studija izgradnje mira, shvaćene na najširi način.

3.9. Način realizacije nastave

Realizacija nastave artikulira se kroz predavanja, bilo da je riječ o frontalnim predavanjima ili interaktivnim oblicima nastave; vježbe; individualni rad; napredni seminari i gostovanja; interaktivne radionice; stažiranje; ekstrakurikularne aktivnosti; studijska putovanja; najavljeni i nenajavljeni testovi; javna prezentacija; sudjelovanje na tribinama; određene oblike učenja na daljinu; praktične angažmane kroz sudjelovanje na projektima.

Svaki student je obavezan sudjelovati u analizama, diskusijama, pripremama i realizaciji radova svojih kolega. Nastava se u pravilu organizira u popodnevnim terminima poslije 16h i vikendom u skladu s mogućnostima fakulteta a i s ciljem otvaranja master studija radnom dijelu populacije.

4.1. Struktura studija

	Predmet	Fond sati (Pred.+Vj.)	ECTS
	I. SEMESTAR		30
1.	Biblija o ratu i miru	30+0	3
2.	Društveni nauk Katoličke crkve: od vizije do stvarnosti nasilja i mogućnosti oprosta	30+0	4
3.	Načela muslimanskoga vjerovanja i obredi u islamu	20+10	4
4.	Suživot, mir i rat u islamu	30+0	3
5.	Pitanje rata i mira u pravoslavnom biblijskom i patrističkom nasljeđu	30+0	4
6.	Socijalno učenje Pravoslavne Crkve	30+0	3
7.	Religija i mirovne studije	30+30	4
8.	Izgradnja mira: teorija i praksa	30+30	5
		(20 sedmično)	
	II. SEMESTAR		30
9.	Ključne društveno-političke teme 21. stoljeća	30+0	4
10.	Praktična katolička teologija	15+0	2
11.	Islamska zajednica u BiH: organizacija i dobrotvorni rad	15+0	2
12.	Pravoslavno bogoslužjenje	15+0	2
13.	Metodologija istraživanja	15	2
14.	Praksa	75	3
15.	Završni rad	/	15
16.		(6 sedmično)	

4.2. Opis predmeta

Šifra predmeta:	Biblija o ratu i miru		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 3 ECTS
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 30 Predavanja: 30	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente o tome što Sveto pismo Starog i Novog zavjeta govori o ratu i miru. Koje su bile posljedice rata kao kaotičnoga stanja društva i koji su bili probitačni rezultati mira u Starome i Novome zavjetu. Što su velika biblijska imena rekla o ratu, a što o miru i kako povijesno biblijski kontekst iskustva aplicirati u današnju stvarnost.		
Tematske jedinice:	Predmet se artikulira kroz nekoliko međusobno povezanih tematskih jedinica.		
Ishodi učenja:	Pomoću konkretizacije određenih biblijskih događaja i obrade određenih biblijskih perikopa dolazi se do sinkroničnih zaključaka o uzrocima i posljedicama rata te načelima o realnosti i djelotvornosti mira ne samo u religijskom, nego također u društvenome, kulturnome i političkome miljeu. Studenti će na temelju komparativnog poimanja rata i mira biti sposobni procijeniti koliko im njihova vjera pomaže u izgradnji mira u sadašnjem vremenu.		
Metode izvođenja nastave:	Usmeno (uz Power point prezentaciju)		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Usmeno Pismeni rad		
Literatura:	1. Anchor Bible Dictionary, sv. 5, „Peace“, str. 206-212. 2. BARBAGLIO, G., Dio violento? Lettura delle Scritture ebraiche e cristiane, Cittadella, Assisi, 1991. 3. BARTELMUS, Heroentum in Israel und seiner Umwelt. AThANT 65 (1979.). 4. BILIĆ, N. - LAKIĆ, T., „Spasonosna Božja pobjeda. Problem nasilja u Bibliji“, u: M. Nikić - M. Marjanović (ur.): Religije i nasilje. Zbornik radova interdisciplinarnog i interkonfesionalnoga simpozija održanog u Zagrebu 17. listopada 2014., (Biblioteka: Religijski niz, knjiga 17), FTI, Zagreb, 2015., str. 185–203. 5. BOVATI, P., ur., Il Dio violento nella Bibbia, Sussidi biblici 116, Edizioni San Lorenzo, Reggio Emilia, 2012. 6. BOVATI, P., „Violenza e giustizia nell'Antico Testamento con particolare riferimento alla letteratura deuteronomistica“, u: Atti del convegno di giustizia e violenza, Firmana (Fermo) 1992., str. 7-36. 7. GALE, R., Great Battles of Biblical History (New York, 1970.) 8. La violenza nella Bibbia. XXXIX settimana biblica nazionale (Roma, 11-15 settembre 2006), EDB, Bologna. 9. La violenza, Parole, spirito e vita, EDB, Bologna 1998. 10. LÉON-DUFOUR, X., Rječnik biblijske teologije, Zagreb 1993., str. 654-662; 555-561. 11. CARMICHAEL, C. M., „A Time for War and a Time for Peace: The Influence of the Distinction upon some Legal and Literary Material“, JJS, 25 (1974.), 50-63. 12. CAUSSE, J-D – CUVILLIER, E.- WÉNIN, A., Violenza divina. Un problema esegetico e antropologico, EDB, Bologna, 2012. 13. CRAGIE, P. C., Yahweh is a Man of War, SJT, 22 (1969.). 14. DAVIES, Eryl W.: The Immoral Bible (London: T. & T. Clark, 2010.).		

	15. KITTEL: Theological Dictionary of the New Testament, sv. 2, 400-420. 16. LOHFINK, N., „Onaj koji ratove u šabat promiseće“, u: Svesci KS 26 (1992.) 74, 46-49. 17. LOHFINK, N., „Sveti rat“ i „zator“ u Bibliji, Svesci KS 26 (1992.) 74, 7-11. 18. LUJIĆ, Božo, „Od Boga ratnika do Boga sveobuhvatne ljubavi. Biblijska interpretacija rata“, u: Konfesije i rat. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa Split, 2.-4. prosinca, 1993., Centar za religijska istraživanja- Hrvatska akademska udruga, Split, 1995. 71-105. 19. NIDITCH, Susan: War in the Hebrew Bible (New York: Oxford University Press, 1993.). 20. TANZELLA-NITTI, G., „Una immagine credibile di Dio. La rilettura della violenza nella Bibbia alla luce dell'evento di Gesù di Nazaret“, u: Annales Theologici 28 (2014.) 1, 85-121. 21. VIDOVIĆ, M., „Nasilje nad ženom u Bibliji“, u: Nasilje nad ženama. Teološko-pastoralni izazov (uredio Božo Vuleta), Franjevački institut za kulturu mira, Split, 2006., 98-160. 22. WÉNIN, A., Dalla violenza alla speranza, Qiqajon, Magnano, 2005.

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: Društveni nauk Katoličke crkve: od vizije do stvarnosti nasilja i mogućnosti oprosta		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4 ECTS
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 30 Predavanja: 30	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	1. Prvotni cilj ovog tečaja jeste ponuditi osnovne informacije o mehanizmim korištenim za eskalaciju nasilja u etničkim sukobima. S obzirom da je riječ o psihološko-društvenim mehanizmima koji djeluju i po prestanku sukoba, cilj tečaja je upravo spoznati uzroke takva ponašanja kako bi se uklonila iluzija o njegovoj „navodnoj nužnosti“. Pored toga, cilj je ponuditi ispravan uvid u pojam autentičnog oprosta, kako bi se otklonila sveprisutna politizacija i zlouporaba tog termina, s jasnim negativnim utjecajem na javno mnijenje. 2. Upoznavanje s katoličkim društvenim učenjem o miru, prevenciji i mirnom razrješenju sukoba te prosudbom moralnosti uporabe sile		
Tematske jedinice:	Predmet se artikulira kroz nekoliko međusobno povezanih tematskih jedinica.		
Ishodi učenja:	1. Zbog naše prošlosti a i zbog nasilne stvarnosti u kojoj živimo, naglasak tečaja je na mehanizmima kojima se mobiliziraju ljudi u „etničkim sukobima“ i kojima se ljudi, i po prestanku fizičkog sukoba, sustavno pretvaraju u masu poslušnih, umjesto individualno odgovornih pojedinaca. Riječ je o „teoretskom okviru“ unutar kojega smjestiti odgovor na pitanje koje provocira zdrav razum: kako dobar čovjek postane zao? Tečaj se limitira na analiziranje nekih fenomena, kao što su: zlouporaba plamćenja, viktimizacija, utjecaj predrasuda na nasilje utjecaj, utjecaj mass medija, politiziranje religije i njezin utjecaj na nasilje. Osim toga tečaj govori i o novijim teorijama o etničkom nasilju koje uključuju teoriju utjecaja emocija i teoriju gubitka samokontrole kao ključnih aspekata koji od ljudi čine nemilosrdne „monstrume“. Empirijski oslonac ove teorije nalaze u nekim eksperimentima društvene psihologije, koji će također biti predmet tečaja. Spomenuti mehanizmi i eksperimenti sugeriraju da je čovjek pod snažnim utjecajem bilo bioloških (unutarnjih) bilo socioloških (društvenih) čimbenika. Frommovim rječnikom, tečaj govori ne samo o individualnim patologijama nego i o „patologiji normalnosti“, pri čemu ne nudi povijesne podatke o nasilju u našem posljednjem ratu, niti teoriju o njemu, nego analizira one psihološko-društvene mehanizme koji stoje u pozadini svakog nasilja te vrste. Na koncu, tečaj nudi promišljanje o oprostima kao mogućnosti izlaska iz kruga ponavljanja nasilja. Polazeći od rasprave o nemoralnosti oprosta, ovaj dio nudi promišljanje najvažnijih autora koji su doprinijeli definiranju autentičnog značenja oprosta i njegove vrijednosti na osobnom i kolektivnom nivou. Studenti bi trebali biti „senzibilizirani“ na spomenute mehanizme. Upoznati s ključnim pravcima u tumačenju nasilja i najzaslužnijim autorima. Kroz teorijske postavke, bili bi osposobljeni za uočavanje relevantnih društvenih činjenica što bi im pružilo uvid i u alternativne načine razmišljanja i djelovanja. A ovo u svrhu većeg humaniziranja čovjeka i svijeta koji ga okružuje. 2. Nakon uspješno završenog predmeta student će moći: poznavati povijesni razvoj učenja o ratu i miru u katoličkoj tradiciji poznavati osnovna načela za moralnu prosudbu oružanih sukoba razumijevati suvremene izričaje crkvenog Učiteljstva o pojedinim međunarodnim sukobima		
Metode izvođenja nastave:	Predavanja		

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Usmeno Pismeni rad
Literatura:	1. dio; Kako je većina literature na eng. i tal. jeziku, poželjno je, ako ne nužno, pomno praćenje nastave i pravljenje zabilješki. <i>Obavezna literatura:</i> 1. Fabio Dei, ur., L'antropologia della violenza, Meltemi, Roma 2005. 2. Philipe Zimbardo, The Lucifer Effect. Understanding How Good People Turn Evil, Random House, New York 2007. 3. Roy F. Baumeister, Evil. Inside Human Cruelty and Violence, W.H. Freeman and Company, New York 1996. 4. Ljubomir Žioropađa, „O surovosti iz poslušnosti. Destructive obedience“, Sociološka Luča V(2011)1, str. 3-16. 5. ZORICA MAROS, "Oprost kao mogućnost nemogućeg: Dijalog između Vladimira Jankelevitcha, Jacquesa Derridaa i Paula Ricoeura", Dijalog 1-2 (2013.), 135-157. Literatura dostupna na „lokalnim jezicima“ koji će se koristiti parcijalno, već prema potrebi tečaja, jest slijedeća: 1. Miloš Bogdanović, Prokletstvo nacije, Eden, Novi Sad 2011. 2. Nasilje kroz prizmu religije i umjetnosti Riječki teološki časopis 16 (2008) 32, 295-620. 3. Miroslav Volf, Isključenje i zagrljaj. Teološko promišljanje identiteta, drugosti i pomirenja, Stepsss, Zagreb 2002. 4. Ivan Grubišić, ur., Konfesije i rat, Centar za religijska istraživanja – Hrvatska akademska udruga, Split, 1995. 5. Željko Mardešić, Lica i maske svetoga, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1997. 6. Željko Mardešić, Rascjep u svetom, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007. 2. dio 1. Špiro Marasović, „Poimanje mira u socijalnim dokumentima Crkve“, u: CuS 3 (2004.), 355-361. 2. Zdenko Spajić, Zakonita uporaba sile u učenju Ivana Pavla II. Traženje novog pristupa za razrješenje međunarodnih sukoba, Sarajevo-Zagreb, 2013. 3. Papinsko vijeće „Iustitia et pax“, Kompendij socijalnog nauka Crkve, Zagreb, 2005.

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: Načela muslimanskoga vjerovanja i obredi u islamu		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 30 Predavanja 20 Vježbe 10	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblasti kojima predmeti pripadaju		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	U prvom dijelu predmet se koncentrira na tri problema: svjedočenje vjerovanja (šehâdet), nastanak prvih credâ te muslimanski teologijski odgovori na izazove modernizma. Cilj je izložiti temelj muslimanskoga vjerovanja i upoznati se s historijskim razvojem muslimanskih teoloških škola. U drugom dijelu, predmet studentima omogućuje uvide u islamsko obredoslovlje, koje započinje sa čistoćom (taharet) kao nezaobilaznom pripremom za namaz (molitvu), a završava opisom posta, zekata (organiziranog udjeljivanja imovine) i hadždžom, hodočašćem u Mekku.		
Tematske jedinice:	1) Svjedočenje vjerovanja (šehâdet) - uvjeti i stepeni realiziranja 2) Svjedočenje vjerovanja (šehâdet) - uvjeti i stepeni realiziranja 3) Nastanak prvih muslimanskih credâ - povijesni kontekst i narav teoloških komentara 4) Nastanak prvih muslimanskih credâ - povijesni kontekst i narav teoloških komentara 5) Teološki odgovori muslimana na izazove moderne – razumijevanje Izvora vjerovanja 6) Teološki odgovori muslimana na izazove moderne – razumijevanje Izvora vjerovanja 7) Rekapitulacija i pracijalni ispit 8) Obredi u islamu (pojmovi i svrhe) 9) Čistoća tijela i duše 10) Obredna molitva (namaz) 11) Džamija i molitveni prostor 12) Islamski post 13) Zekat – materijalni obredi 14) Vakuf i drugi dobrovoljni materijalni obredi 15) Hadž i rekapitulacija		
Ishodi učenja:	Znanje: Studenti će biti u stanju izložiti temelje islamskog vjerovanja, raspolagati osnovnim uvidima u islamsku dogmu te adekvatno razumijevati osnovne pojmove obredne prakse u islamu. Vještine: Studenti će moći razumjeti potrebe muslimana vezanih za obrede. Kompetencije: Studenti će posjedovati osnovno teorijsko znanje i vještine za prepoznavanje vjerovanja i obrednih praksi i njihova značenja za muslimane.		
Metode izvođenja nastave:	Nastava će se izvoditi u formi predavanja, vježbi i posjete džamiji.		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Parcijalni ispiti nose po 50% ocjene. Drugi parcijalni ispit je usmeni.		
Literatura:	Obavezna literatura a) I parcijala: Načela muslimanskoga vjerovanja 1. Adnan Silajdžić, "O sadržaju vjere", str. 41.-49.; "O vjeri kao življenju", str. 50.-57.; u knjizi: Četrdeset hadisa sa komentarom, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka i El-Kalem, 2005. 2. Rešid Hafizović, "Uvod", u knjizi: Teološki traktati 1: O načelima islamske vjere, Zenica, Bemust, 1996., str. 9.-26. 3. Rešid Hafizović, "Bog u islamu", str. 21.-40.; "Poslanik islama i njegova vječna poruka", str. 177.-211.; u knjizi: Imanski šarti u svjetlu klasičnog		

	<i>muslimanskog mišljenja</i>, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka i El-Kalem, 2006. 4. Adnan Silajdžić, Samir Beglerović, <i>Akaiidska učenja Abû Hanîfe</i>, (uvodna poglavlja u svih šest credâ) ~ str. 10 5. Adnan Silajdžić, "Muslimani između tradicije i moderniteta", u knjizi: <i>Muslimani u traganju za identitetom</i>, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka i El-Kalem, 2006., str. 47.-69. <i>b) Druga parcijala: Obredi u islamu</i> 1. „Služenje“, u: <i>Kembridžski priručnik klasične islamske teologije</i>, ur. Tim Winter, Međunarodni forum Bosna, preveo Rusmir Mahmutćehajić, Sarajevo, 2016. 2. „Vršenje vjerskih dužnosti“, u: Muhamed Hamidullah, <i>Uvod u islam</i>, prevela Sabina Berberović, Starješinstvo Islamske zajednice za Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Sloveniju, Sarajevo, 1989. (https://www.scribd.com/doc/52321974/Uvod-u-Islam-Dr-Muhammed-Hamidullah) 3. Jusf el-Kardavi, <i>Ibadet u islamu</i>, preveli Mesud Džajić i Numan Ćosić, Medžlis IZ Konjic, Konjic, 2001. 4. „The five pillars“, u: Sachiko Murata and William C. Chittick, <i>The Vision of Islam</i>, I.B. Tauris Publishers, London, 1996. 5. Mustafa Hasani, „Vakuf i zekat: fondovi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini“ u <i>Vakufi u Bosni i Hercegovini</i>, Vakufska direkcija, 2015., str. 21-35. 6. Ibrahim Džananović, „Vakuf u svjetlu islamskih propisa“, <i>Anali Gazi Husrev-begove biblioteke</i>, Knjiga IX-X, Sarajevo, 1983, str. 9-16.
--	--

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: Suživot, mir i rat u islamu		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 3
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 30 Predavanja 30	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblasti kojima predmeti pripadaju		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	U sklopu ovog predmeta planirano je upoznavanje studenata s bazičnim etičkim učenjem islama. U sklopu tog učenja, mir fungira kao jedna od najvećih vrijednosti, dok je rat dopustiv samo u slučajevima ugrožene egzistencije. Također je planirano izložiti osnovne modele tretiranja Drugog u okviru islamske tradicije. Predmet potom izlaže socijalno učenje islama kao nastavak etičkog učenja. Islamska etika dostiže svoj vrhunac u uređenju društva prema principima općeg dobra, pravde i jednakosti. Za realizaciju ove svrhe potrebno je izgraditi takvo društvo koje afirmira dobro i suzbija zlo. Štaviše, etičko i društveno su toliko isprepleteni u islamu da daju ambivalentni karakter samim obredima. Tako, naprimjer, zekat i hadždž, pored etičke, sadrže i snažnu socijalnu dimenziju. Po svojim efektima, ovi obredi su čisto socijalni, dok se njihova neophodnost promovira u okviru etičkih imperativa. Na različite načine biće obrađene i sljedeće teme: vjernička potraga za općim dobrom i dobrobiti svih; briga za siromašne i ranjive; poslovna i politička etika; dignitet rada i osnovna prava radnika; solidarnost i pravda; briga za Božija stvorenja; mirenje i praštanje. Kao pretpostavku za pravilno razumijevanje predmet tretira i osnovnu terminologiju i informacije o primarnim izvorima učenja islama. Tematski se tretira većina ajeta (stavaka) iz Kur'ana i tradicije Poslanika Muhammeda vezano za mir i rat. Cilj predmeta je osposobljavanje studenata za razumijevanje etičkog plana kur'anske objave i moralnog značenja tradicije Poslanika Muhammeda. Odgovara se na pitanje šta je prirodno stanje, mir ili rat, te na koji način se u islamu uopće gleda na međuljudske i međuvjerske odnose? Otvaraju se pogledi na mogućnosti koje izvori islama nude za izgradnju mira, sprečavanje sukoba, te općenito suživota utemeljenog na učenju vjere.		
Tematske jedinice:	1. Kur'an i sunnet o pluranosti, različitostima i međuljudskim odnosima 2. Mjesto drugog u islamu 3. Mir u učenju islama - Kur'an i sunnet o miru 4. Odnos Kur'ana i sunneta prema ratu (pojmovi džihad, <i>qital</i> i <i>harb</i>) 5. Vrijednosti izgradnje mira u Kur'anu i sunnetu 6. Osnovno etičko učenje islama 7. Moralni plan Kur'ana 8. Pojam odgovornosti i tolerancije u islamu 9. Mirotvorno značenje dobra 10. Šta je islamska etika? (religijski, filozofski i duhovni obzori) 11. Kako čitati Kur'an i kao etičko štivo? 12. Islamska „etika dijaloga“ i mogućnosti njene savremene primjene 13. Ekumenska perspektiva islamske etike 14. Etički univerzum objavljenih religija - njegova savremena značenja 15. Uvažavanje Drugog u sistemu vlastitih referenci: kur'anska i hadiska uporišta; Ibn Rušd, Muhamed Abid al-Džabiri		
Ishodi učenja:	Nakon odslušanog kolegija student će biti u stanju da: ▪ Eksplicira sadržaj i implikacije dvadesetak društveno najrelevantnijih etičkih i socijalnih pojmova islama; ▪ Kritički procjenjuje različite koncepcije etičkih i socijalnih učenja islama.		

	Studenti će biti osposobljeni na temelju ovih teorijskih spoznaja graditi kvalitetne međuljudske odnose, prevenirati sukobe i konflikte, podsticati na vjerskim osnovama međusobno poštovanje kroz kulturu mira i suživota. Student bi trebao biti u stanju suočiti se s etičkim pitanjima, temama i izazovima u klasičnoj muslimanskoj tradiciji i u kontekstu aporetične savremenosti, na temeljima kritičkog povijesnog razumijevanja i prepoznavanja različitih etičkih koncepcija u islamskoj tradiciji i mogućnosti njihovog dijaloškog, dijalektičkog i pluriperspektivističkog povezivanja.
Metode izvođenja nastave:	Interaktivna predavanja 70% Prezentacije, diskusije 30%
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prisustvo nastavi i učešće u diskusijama: 10% Parcijalni ispit 30% Seminarski rad: 30% Završni ispit: 30% Prisustvo nastavi je obavezno. Maksimalni procent opravdanog odsustva: 20%.
Literatura:	<i>Obavezna literatura</i> 1. Kur'an Časni, prevod Besim Korkut – dostupan na tanzil.info 2. Kur'an Časni, prevod Čaušević/Pandža, Sarajevo, 1937. 3. Abu-Nimer, Mohammed, <i>Reconciliation, Justice and Coexistence</i>, Lexington Books, 2001. 4. Ahmet Alibašić, "Mjesto za druge u islamu", <i>Mjesto za druge u našoj vjeri i životu</i>, vol. I-tekstovi. Sarajevo: Abraham, 2005, 136-167/173. 5. Fazlu Rahman, "Čovjek u društvu", u: Fazlu Rahman, <i>Glavne teme Kur'ana</i>, Sarajevo, 2011. str. 87-135 6. Hart, Barry, <i>Peacebuilding in Traumatized Societies</i>, University Press, 1984. 7. Husein Đozo: «Islam – upućivanje na dobro i odvratanje od zla» u: Husein Đozo, <i>Izabrana djela</i>, str. 423-434, Sarajevo, 2006. I. Merdjanova i P. Brodeur, <i>Religija kao pokretač razgovora</i>, CNS, Sarajevo, 2014. 8. Majid Khadduri, <i>The Islamic Conception of Justice</i>, Baltimore, John Hopkins University, 1984. 9. Mastnak, Tomaž, <i>Križarski mir: kršćanstvo, muslimanski svijet i zapadni politički poredak</i>, Prometej, Zagreb, 2005. 10. Michael Ipgrave, ur., <i>Izgradnja boljih mostova saradnje: Muslimani, kršćani i zajedničko dobro</i>, Sarajevo, El-Kalem i FIN, 2011. 11. Muhammed Hamidullah, <i>Muhammed, a.s., djelo</i>, Zagreb, 1977. 12. Mutlak R. el-Karavi, <i>Uloga islama u jačanju svjetskog mira</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2012. 13. Nerkez Smailagić «Etički plan Kur'ana», u: <i>Etika – Uvod u islamsko i zapadno etičko mišljenje</i> (Priredio Dževad Hodžić) Fakultet islamskih nauka. <i>Preporučena literatura</i> 1. Husein Đozo, «Čovjek i njegova sloboda» u: Husein Đozo, <i>Izabrana djela</i>, str. 684-697 2. Dževad Hodžić, «Islamski religijski osnovi za svjetsku ekološku etiku», u: Dževad Hodžić, <i>Religija i znanost u bioetičkom ključu</i>, Zenica, 2012. str. 79-94 3. Dževad Hodžić, «Živa bića u islamskoj religijskoj bioetičkoj perspektivi», u: Dževad Hodžić, <i>Religija i znanost u bioetičkom ključu</i>, Zenica, 2012. str. 95-103

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: Pitanje rata i mira u pravoslavnom biblijskom i patrističkom nasljeđu		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 30 Predavanja: 30	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Kolegijum ima za cilj da istraži pravoslavnu tradiciju tumačenja određenih biblijskih tekstova i da je suoči sa pojedinim jednostranim, modernim, militarističkim i pacifističkim interpretacijama. Na osnovu toga moći će se donijeti zaključak o tome koliko je savremena pravoslavna misao privržena sopstvenoj tradiciji odnosa prema ratu i miru. Upoznati studente sa patrističkim nasleđem o temama rata i mira, prevashodno u djelima otaca i učitelja Crkve prvog milenijuma Hrišćanstva, kao i mogućnostima dijaloga Crkve sa različitim savremenim „nosiocima mira“, naročito sa zastupnicima tzv. ideje civilizacijskog heksagona („Pedagogija mira“).		
Tematske jedinice:	1. Na kolegijumu će se analizirati manje ili više oprečni biblijski tekstovi koji govore o etici rata i mira. Od starozavjetnog koncepta „svetog rata“ do novozavjetne zapovjesti o ljubavi prema neprijateljima nalazi se mnoštvo odjeljaka koji govore o ratu i miru, a koji su u istoriji interpretirani na različite načine. Na kolegijumu će se istraživati pravoslavna tradicija tumačenja tih tekstova, a onda uporediti sa kontekstualnim tumačenjem moderne biblijske nauke. 2. Poimanje rata u ranoj Crkvi – do Milanskog edikta 3. Učenje otaca Crkve o ratu – posle Milanskog edikta 4. Učenje zapadnih otaca o ratu – sv. Amvrosije, blaženi Avgustin 5. Pojava krstaških ratova 6. Ekspanzija Islama i „sveti rat“ 7. Kosovski zavet – opredeljenje za Nebesko carstvo 8. Oslobodilački ratovi – ideal slobode 9. Pedagogija mira – ideal koegzistencije 10. Liturgija – događaj izmirenja sa Bogom i ljudima		
Ishodi učenja:	Znanje: Znanje i razumijevanje temeljnih biblijskih tekstova o ratu i miru u pravoslavnoj interpretaciji. nanje o pravoslavnim hermeneutičkim principima u tumačenju Biblije. Svjedočanstva učitelja Crkve do i posle Milanskog edikta, učenja otaca u Romejskom (Vizantijskom) carstvu i zapadnih otaca, pojava krstaških ratova, ekspanzija Islama, Kosovski zavet, oslobodilački ratovi, savremena „pedagogija mira“ i Liturgija kao događaj izmirenja Boga i čoveka. Vještine: Vještine kontekstualne i interkontekstualne egzegeze drevnih tekstova i otkrivanja njihove poruke za savremenog čovjeka. osobnost povezivanja stečenog znanja iz istorije, arheologije, drevnih jezika i slično sa znanjem iz biblijske teologije. Sposobnost ispravnog sagledavanja hrišćanskog učenja o ratu i miru na bazi biblijskih svjedočanstava i predanja Crkve. Kompetencije: samostalno korištenje tradicije pravoslavne egzegeze u teorijskom i praktičnom dijalogu religija u izgradnji mira. Studenati su sposobni da sagledaju i prepoznaju hrišćansko poimanje rata i mira. Uoče značaja vjere i hrišćanskog (liturgijskog) načina života u izgradnji zdravih ličnosti kao nosilaca jevandelskog mirotvorstva.		
Metode izvođenja nastave:	Predavanja: Univerzitet u I. Sarajevu, PBF „Sv. Vasilije Ostroški“ Foča Vježbe: Univerzitet u I. Sarajevu, PBF „Sv. Vasilije Ostroški“ Foča		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prisustvo predavanjima (20%), seminarski rad (20%), usmeni ispit (60%)		

Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Biblija ili Sveto pismo Gospoda našega Isusa Hrista, Beograd, Sveti Arhijerejski Sinod SPC, 1990. 2. Teofilakt Ohridski, Tumačenje svetog Evanđelja od Mateja, Manastir Visoki Dečani, 1996. 3. Miloš Erdeljan, Odeljci o sluzi Gospodnjem u Is 40-55, Beograd, 1941. 4. Predrag Samardžić, Novi zavet i Jevreji, Beograd, 2003. 5. DŽon Drejn, Uvođenje u Stari zavet, Beograd, 2003. 6. DŽon Drejn, Uvođenje u Novi zavjet, Beograd, 2003. 7. Amfilohije Radović, Istorijski presjek tumačenja Starog zavjeta, Nikšić, 1996. 8. Zdravko Peno, „O ratu i miru“, <i>Hrišćanski etos i dogma</i>, Beograd, 2012, 147–158. 9. Zdravko Peno, „Hrišćansko rodoljublje po svetom apostolu Pavlu, Hrišćanski etos i dogma, Beograd, 2012, 41–61. 10. Zdravko Peno, „Pedagogija mira i versko i nacionalno vaspitanje“, <i>Hrišćanski etos i dogma</i>, Beograd, 2012, 159–179. 11. Vladika Nikolaj Velimirović, Rat i Biblija, Svetosavska književna zadruga, Beograd, 1993. 12. Ivan Iljin, <i>O suprotstavljanju zlu silom</i>, ZEPTER BOOK WORLD – NIC Vojska, Beograd, 2001. 13. Nikos Macuksas, <i>Problem zla</i>, Kalenić, Kragujevac, 2005. 14. Nikodim Milaš, „Pravila sv. Vasilija Velikog“, <i>Pravila pomesnih Sabora i pravila svetih otaca</i>, Novi Sad, 1896, 341–445. 15. Miloš Jelić, „Shvatanje pravednog rata u hrišćanstvu i islamu“, <i>Religija i tolerancija</i>, Vol. XIII, № 24, Jul – Decembar, 2015, 279–300. 16. Hans Küng, <i>Projekt svjetski etos</i>, Miob naklada, Velika Gorica, 2003. <i>Dopunska:</i> 1. John Driver, <i>How Christians made peace with war: early Christian understandings of war</i>, Pa: Herald Press, Scottdale, 1988. 2. Louis Swift, „St. Ambrose on Violence and War“, <i>Transactions and Proceedings of the American Philological Association</i>, Vol. 101 (1970) pp. 533–543. 3. John Langan, „The Elements of St. Augustine's Just War Theory“, <i>The Journal of Religious Ethics</i>, Vol. 12, (1984), pp. 19–38. 4. G. Gugel/U. Jäger, <i>Gewalt muß nicht sein. Eine Einführung in friedenspädagogisches Denken und Handeln</i>, Tübingen, 1995. 5. Arhim. Justin Popović, „Žitije sv. Kirila i Metodija“, <i>Žitija Svetih za maj</i>, Valjevo, 1991. 6. Klaus Kincler, <i>Verski fundamentalizam hrišćanstvo, judaizam, islam</i>, Clio, Beograd, 2002. 7. James F. Childress, „Moral Discourse about War in the Early Church“, <i>The Journal of Religious Ethics</i>, Vol. 12, No. 1, (1984), pp. 2–18.
---------------------------	--

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: Socijalno učenje Pravoslavne Crkve		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 3
Status: obavezni / izborni		Ukupan broj sati: 30 Predavanja: 20 Vježbe: 10	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznavanje studenata sa osnovama učenja (dogme) i socijalnog angažmana Pravoslavne Crkve.		
Tematske jedinice:	1. Crkva sedam vaseljenskih sabora 2. Raskol 1054 – problemi određenja identiteta hrišćanstva 3. Krštenje Slovena – Crkva pod vlašću Islama. Moskva i Carigrad 4. Crkva u 20.vijeku 5. Sveto Predanje – izvor vjere 6. Bog, čovjek, Crkva 7. Pravoslavno Bogoslužjenje 8. Jedna, sveta, saborna i apostolska Crkva 9. Etos i Crkva: asketski etos 10. Etos i Crkva – društveni etos		
Ishodi učenja:	Znanje: Student treba da upozna najbitnije pojmove pravoslavnog poimanja Crkve, njeno učenje u najelementarnijim obrisima, u istorijskom, teološkom i društvenom okviru. Kompetencije: Adekvatno čitanje tekstova pravoslavnih bogoslovskih autora i tekstova koji se zanimaju društvenim angažmanom Pravoslavne Crkve.		
Metode izvođenja nastave:	Predavanja: Vježbe:		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:			
Literatura:	Obavezna: 1. Timoti Ver, Pravoslavna Crkva, „Zavet“, Beograd, 2001. 2. Osnovi socijalne koncepcije Ruske Pravoslavne Crkve, „Beseda“, Novi Sad, 2011. Dopunska: 1. Justin Popović, Dogmatika pravoslavne Crkve, knjiga 3. Eklisiologija, Beograd, 1976.. 2. Aleksej Homjakov, Crkva je jedna, „Cepter“. Beograd, 2001..		

Šifra predmeta:	Religija i mirovne studije		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 4 ECTS
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 30 Vježbe: 30	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	a) Omogućiti studenticama i studentima upoznavanje s povijesnim razvojem discipline, te kategorijalnim aparatom i ključnim teorijskim konceptima mirovnih studija. Osposobiti studente za kritičku analizu različitih mirovnih diskursa i prepoznavanje obrazaca strukturalnog i kulturnog nasilja i negativnog i pozitivnog mira. Praktični cilj je osposobiti studentice i studente predmetnog mastera da aktivno participiraju u izgradnji mira u postkonfliktnoj zajednici, promovišući kulturu mira kao sljedeću mirovnu formu. b) Cilj ovog predmeta je upoznati studente sa znanstvenim refleksijama o religiji u vrijeme postmoderne. Studenti/ce će se upoznati s osnovnim teorijskim pristupima u razmatranju modela odnosa religijskih i drugih zajednica, kao i fenomenima sekularizacije i desekularizacije, političke revitalizacije religije, novih religijskih pokreta, religijskog fundamentalizma, te uloge religije u društvenim konfliktima i njihovom razrješavanju.		
Tematske jedinice:	1. dio: Uvod u mirovne studije interdisciplinarni je kurs koji na premisama različitih znanstvenih disciplina (politologija, filozofija mira, aksiologija, kulturne studije, polemologija, upravljanje konfliktima) istražuje sadržaj pojma mirovne studije i pojam tog sadržaja, debatirajući uzroke i razloge konstitucije mirovnih studija kao zasebne i autonomne istraživačke oblasti. Kroz kolegij će se ponuditi kvantum teorijskih znanja koji će omogućiti studenticama i studentima da misle mir u novim spoznajnim kategorijama, da povezuju proizvodnju mira sa različitim, često suprotstavljenim kulturnim narativima, da usvoje novi vrijednosni vokabular kao prethodnu osnovu za djelatno istraživanje mira, te da istražujući različite kulturne forme, u svojim sredinama kreiraju uvjete za minimiziranje kulture nasilja. To će se postići kroz obradu nastavnih jedinica: - Uvod u disciplinu i njeno društveno i znanstveno porijeklo; - Teorijske i praktične pretpostavke razvoja mirovnih studija - Transformacija mirovnih studija: od deskripcije ka analizi - Historijski razvoj teorijskog izučavanja mira u kontinentalnoj i anglosaksonskoj zajednici; - Pioniri u istraživanju mira (Grotius, Galtung, Russell, Bolding...) - Galtung i interdisciplinarni pristup teoriji mira - Rat – nerat, mirovni proces – mir - OUN i izgradnja mira - Ideologija mirovnih formi u dvadesetom stoljeću - Mirovne forme u dvadeset prvom stoljeću i praktični pristupi strateškoj izgradnji mira - Pedagogija mira i mirovno rješavanje konflikata - Kultura sjećanja, memorijalna kultura, tranzicijska i restorativna pravda iz ugla mirovnih studija - Nobelova nagrada za mir: vrijednosti, instrumentalizacije, reprezentacije i politizacije - Mir i razvoj - Zaključna razmatranja 2. dio.		

	Upoznavanje studenata/ica s znanstvenim refleksijama o religiji u vrijeme postmoderne, odnosno specifičnim aspektom odnosa društvo – religija razmatrajući odnos religije i savremenih društvenih procesa u interdisciplinarnoj perspektivi. Težište predmeta je na znanstvenim interpretacijama fenomena religije, učenjima religija svijeta o društvenim determiniranostima.
Ishodi učenja:	a) Studenti/ice će: Ovladati kategorijalnim aparatom mirovnih studija kroz teorijsku elaboraciju povijesnog razvoja discipline; Upoznati se sa savremenim interpretacijama u istraživanju mira; Osposobiti se za kritičko opažanje različitih mirovnih formi kao otvorenih i zatvorenih ideoloških projekata; Kroz prezentacijske vježbe upoznati dihotomiju nasilje – mir i steći pretpostavke za razumijevanje sukoba i aktivno mirovno posredovanje; Upoznati se s različitim organizacijama, institutima i mirovnim pokretima koji istražuju i praktično učestvuju u proizvodnji mira kao lokalnog i svjetskog dobra; Osposobiti se za interdisciplinarno razumijevanje mirovnih procesa u različitim regionalnim krizama; Steći afinitet za izgrađivanje mirovne kulture s posebnim akcentom na razvoj mirovne kulture u regiji Jugoistočna Evropa. b) - da studente/ice osposobi za razumijevanje osnovnih teorijskih problema religije u globalizirajućem svijetu - da se osposobe za pripremanje raznih tipologija u znanstvenom istraživanju religija da im omogući lakše razumijevanje suvremenih aspekata odnosa društvo – religija
Metode izvođenja nastave:	Interaktivna predavanja Prezentacije, vježbe, diskusije ex katedra prezentacije gosti predavači
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prisustvo nastavi i vježbama 5% Midterm ispit esej 35% Prezentacije grupnih radova, diskusije i individualni rad 20% Završni/popravni ispit 40% Nazočnost nastavi: Obavezna. Maksimalni procent opravdanog izostanka 20%
Literatura:	1. dio <i>Obavezna literatura:</i> 1. Declaration on a Culture of Peace: http://www.un-documents.net/a53r243a.htm 2. Fredrik S. Heffermehl (ur.): Mir je moguć, Beogradski krug, Beograd, 2001. 3. Immanuel Kant: Vječni mir, Filozofski nacrt. (bilo koje izdanje) 4. Johan Galtung: Mirnim sredstvima do mira. Mir i sukob, razvoj i civilizacija, Službeni glasnik, Beograd, 2009. 5. Linus Pauling, ur.: Svetska enciklopedija mira, Tom I i II, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Centar za demokratiju, Gutenbergova galaksija, Beograd, 1998. 6. Nerzuk Ćurak: Rasprava o miru i nasilju. (Geo)politika rata - (Geo)politika mira – Studije mira, Buybook, Sarajevo, 2016. 7. Pedagogija mira: http://www.dadalos.org/frieden_hr/ 8. Paul Rogers: Mirovne studije u Alan Collins (ur.): Suvremene sigurnosne studije, Politička kultura, Zagreb, 2010. 9. Voltaire: Rasprava o toleranciji, Utopija, Beograd, 2005. (ili bilo koje drugo izdanje) <i>Dodatna literatura:</i>

10. Anthony Oberschall: Conflict and peace Building in Divided Societies: Responses to Ethnic Violence, London: Routledge, 2007.
11. Diether Zenghas: On Perpetual Peace. A Timely Assessment, Oxford/New York: Berghahn Books, 2007.
12. Diether Zenghas: The Clash within Civilisations: Coming to Terms with Cultural Conflicts, Routledge, 2011.
13. Folkhard Knige, Norbert Fraj: Podsećanje na zločine - rasprava o genocidu i ubistvu naroda, Platoneum, Novi Sad, 2011.
14. John Paul Lederach: Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies, United States Institute of Peace, Washington, DC, 1997.
15. Nenad Dimitrijević: Duty to Respond. Mass Crime, Denial, and Collective Responsibility Central European University Press, 2012.
16. Joyce Marie Mushaben: Girl Power and Gender Mainstreaming: Looking for Peace in New Places Through a European Union Lens. Peace and Change, A Journal for Peace Research, 31: 3, p. 333-389 (July 2006)
17. R.J. Rummel: Power Kills: Democracy as a Method of Nonviolence, Transaction Publishers, 2002.
18. R.J. Rummel: The Blue Book of Freedom: Ending Famine, Poverty, Democide, and War, Cumberland House Publishing, 2007.
19. - Steven Pinker: The Better Angels of Our Nature: Why Violence Has Declined, Brilliance Audio, 2012

2. dio

Obavezna literatura

Knjige (izabrani dijelovi):

1. Casanova, J. (1994) Public religions in the modern world. Chicago: University of Chicago Press.
2. De Vries, H. (ed.) (2008) Religion: Beyond a Concept (The Future of Religious Past). New York: Fordham University Press.
3. Gellner, E. (1992) Postmodernism, Reason and Religion. London and New York: Routledge .
4. Heelas, P., Martin, D. and Morris, P. (1998) Religion, modernity and Postmodernity (religion and modernity). Oxford: Blackwell Publishing.
5. Ward, G. (ed.) (2005) The Blackwell Companion to Postmodern Theology. Blackwell Publishing .
6. Woodhead, P.H. (2000) Religion in modern times: An interpretive anthology. Edited by Linda Woodhead and Paul Heelas. Oxford: Blackwell Publishing.

Preporučena literatura

1. Stanovčić, Vojislav: „Političke ideje i religija, I-II“, Čigoja štampa, Beograd (izabrani djelovi), 1999.
2. Carlson, John D. and Owens, Erik C. (eds.): „The Sacred and the Sovereign (Religion and International Politics), Washington, Georgetown University Press, 2003.
3. Appleby, R. Scott: „The Ambivalence of the Sacred (Religion, Violence, and Reconciliation“, New York, Carnegie Corporation of New York, 2000.
4. Roy, Olivier: „Globalised Islam: The Search for New Ummah“, Hurst, London, 2004.
5. Davie, Grace: „Religija u suvremenoj Europi: mutacija sjećanja“, Golden Marketing, Tehnička knjiga, Zagreb, 2005.
6. Pals, Daniel L. (1996.). „Seven Theories Of Religion“. Oxford: Oxford University Press, New York.

	7. - Clark, Peter B. (ed.) (2006): „Encyclopedia of New Religious Movements”. . London and New York: Routledge .
--	--

Šifra predmeta:	Izgradnja mira: Teorija i praksa		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5 ECTS
Status: obavezni	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 30 Vježbe: 30		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	a) Cilj ovog predmeta je korištenje teorija društvenih nauka da se analiziraju uzroci i posljedice složenog i dugotrajnog konflikta i strukturalnog nasilja (objašnjavajuće teorije) i da se sačine strategije ublažavanja ili transformisanja tih situacija (preskriptivne teorije). b) Cilj ovog predmeta je upoznati studente s teorijskim znanjima i vještinama facilitacije i liderstva u izgradnji mira. Studenti će naučiti kako teorijske mirovne koncepte koristiti u praksi, koji pristupe, metode i tehnike primjenjivati u konfliktnim situacijama u privatnom i profesionalnom okruženju, ali i kako transformirati konflikt u smjeru dijaloga, pomirenja i razvoja grupe i zajednice.		
Tematske jedinice:	a) Ovaj predmet se fokusira na razumijevanje i podsticanje procesa jedne zajednice i društvenih procesa transformacije konflikta u podijeljenim društvima. Predmet će biti zasnovan na kritičkoj analizi ishoda i iskustava procesa izgradnje mira primijenjenih u Bosni i Hercegovini. Studenti će postepeno steći znanje u cilju razumijevanju konflikta i situacija nepravde te izgradnje održivog mira. Studenti će raditi pojedinačno i u grupama da bi savladali nove teorije i koncepte, i primijenili te ideje i vještine na slučajeve koji po složenosti idu naviše od određene zajednice do državnog i globalnog nivoa. Studenti nastavljaju razvijati svoju samosvijest, kao i sposobnost za davanje stručnog prosuđivanja i prakse promišljanja. Studenti će se upoznati s teorijama i okvirima koji pomažu da se objasne uzroci i dinamika konflikta širih razmjera, nepravde i strukturalnog nasilja. Ispitat će uloge vjerskih institucija, udruženja u lokalnoj zajednici, grupa praktičara i angažovanja na izradi politika u cilju rješavanja takvih situacija. b) Ovaj predmet je usmjeren na teorijsko promišljanje i praktičnu primjenu znanja i vještina potrebnih za liderstvo u procesima izgradnje mira i transformacije konflikata. Teorijski dio predmeta se oslanja na teoriju privrženosti (attachment theory), multitrack diplomacy model i na njemu utemeljeni integrirani pristup izgradnji mira i na teoriju promjene. Praktični dio predmeta nudi različite vrste vježbi kroz koje će studenti naučiti više o vlastitom osnaživanju, motivaciji, komunikaciji, samopredstavljanju, pregovaranju o razlikama, moći slično i strukturiranju procesa donošenja odluka što posebno uključuje: medijaciju, dijalog, organizaciju grupe, zajednice i organizacije. Kroz predavanja, interaktivni rad, prezentacije, diskusije i izradu strateških planova studenti učiti kako teorijska znanja primijeniti u praksi u okruženju u kojem žive, ali i koliko je važno biti senzibiliziran za različite društvene, političke, kulturološke, religijske kontekste i društvene norme koje determiniraju odnose među ljudima, ako se želi uspješno graditi kultura mira.		
Ishodi učenja:	a) <i>Studenti/ice će: Ovladati kategorijalnim aparatom mirovnih studija kroz teorijsku i praktičnu elaboraciju. Studenti će kritički procijeniti analitičke modele ("sočiva" ili "alati") i procese, utvrditi pretpostavke u podlozi tih modela i odabrati modele koji će omogućiti svim uključenim da ponovo razmotre tipične opise situacije. Steći afinitet za izgrađivanje mirovne kulture s posebnim akcentom na razvoj mirovne kulture u regiji Jugoistočna Evropa.</i> b) <i>Po završetku ovog predmeta studenti će biti osposobljeni da:</i>		

	- Primjenjuju samoevaluaciju i samorefleksiju o vlastitim vrijednostim i sposobnostima u izgradnji mira - integriraju teorijsko znanje o različitim pristupima i modelima u izgradnji mira u svom akademskom i praktičnom radu - primjene odgovarajuće komunikacijske i pregovaračke tehnike i metode u razrješavanju konfliktnih situacija - koriste liderske vještine u pripremi i provedbi akcionih planova u grupama, zajednicama i organizacijama u oblasit izgradnje mira. - Unaprijede vlastite potencijale u razumijevanju dinamiku odnosa moći u porodici i društvu i kroz leće mirovnih djelatnika ponude rješenja koja će voditi miru i razumijevanju.
Metode izvođenja nastave:	Frontalne i interaktivne lekcije
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	a) b) Ocjenjivanje obuhvata četiri vrste aktivnosti: učešće na predavanjima (15%) kratki esej (20%) finalni rad (40%) Finalni rad treba da sadrži analizu, teorijski dio i prijedlog mjera, te da je napisan na 10-12 stranica (Times New Roman, dupli pored bez literature). Analiza - Odabrati određenu konfliktnu ili potencijalno konfliktnu situaciju i opisati ko su akteri, njihovo ponašanje, stavovi i potrebe u odnosu na opisanu situaciju. Zatim oko čega se spore i zašto se spore, te kako su strane uključene u konflikt u smislu pozicija na kojima se nalaze u odnosu na druge i na koncu gdje se situacija odvija i koliko vremenski traje. Teorija promjene – ponuditi nekoliko teorija promjene koje su u vezi s opisanom situacijom. Navesti šta su vaša očekivanja u vezi s razvojem situacije, vaše pretpostavke i koji su argumenti za vaše pretpostavke. Plan mjera – kreirati plan akcije i mjera koje treba poduzeti i plan treba sadržavati aktivnosti i korake koje određene osobe trebaju poduzeti, zašto ih treba poduzeti, koje im vještine trebaju i šta će biti očekivani rezultat tih mjera. Izrada i primjena strateškog plana (20%) Strateški plan treba pripremiti na 4-5 stranica (Times New Roman dupli pored) i treba da sadrži tri etape: Praktični dio – pokušajte provesti u djelo ono što ste napisali u svom planu tako što ćete pripremiti različite materijale izvještaje i slično čime ćete poduprijeti vaš plan. Refleksija – Nakon što ste pokušali provesti u djelo vaš plan, opišite plan implementacije, šta se dogodilo, šta je bilo dobro, a šta nije, šta je potrebno promijeniti u pristupu i šta je nedostajalo. Praktični dio – Nakon prvog pokušaja i refleksije pokušajte ponovo provesti plan u djelo s izmjenama a onda napravite izvještaj o tome uz dokaze o korespondenciji, slikama i dr. Northouse, Peter G. Introduction to Leadership: Concepts and Practice. Chapter 9, Handling Conflicts, Sage Publication, 2015. (Poglavlje 6, 9, 10) Docherty, Jayne, The Little Book of Strategic Negotiation: Negotiating During Turbulent Times. Intercourse, PA: Good Books, 2005. <i>Obavezna literatura:</i> • Northouse, Peter G. Introduction to Leadership: Concepts and Practice. Chapter 9, Handling Conflicts, Sage Publication, 2015. (CHAPTERS: 6, 9, 10) • Docherty, Jayne, The Little Book of Strategic Negotiation: Negotiating During Turbulent Times. Intercourse, PA: Good Books, 2005. <i>Preporučena literatura:</i>

	- Schwartz, S. H. An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values, Online Reading in Psychology and Culture, 2012 http://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1116&context=orp - Cheng, An-Shou & Fleischmann, Kenneth R. Developing a Meta-Inventory of Human Values, Wiley Online Library, 2010. http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/meet.14504701232/abstract - Bennett, M. J. "Becoming interculturally competent". In J.S. Wurzel (Ed.) Toward multiculturalism: A reader in multicultural education. Newton, MA: Intercultural Resource Corporation, 2004. - Kaner, Sam, Facilitator's Guide to Participatory Decision Making, 2nd Ed. San Francisco: Jossey-Bass, 2007. - Kraybill, Ron and Evelyn Wright, The Little Book of Cool Tools for Hot Topics: Group Tools to Facilitate Meetings When Things Are Hot. Intercourse: Good Books, 2006. - Mokhtar, M. Effects of Attachment on Early and Later Development. Mikulincer, M and Shaver, P. An Attachment Perspective on Interpersonal and Intergroup Conflict, 2010 - Rahim, Afzalur, Managing Conflicts in Organizations, 3rd Ed (old and new paradigms of conflict resolution) Quorum Book, Westport-Connecticut-London, 2001. - John P. Lederach, The Little Book of Conflict Transformation, Good Book, 2014. - Craig Zelizer (ed.) Integrated Peacebuilding. Innovative Approaches to Transforming Conflict, Westview Press, 2013. - Max H. Bazerman, Margaret A. Neale, Negotiating Rationally, The Free Press, 1992.
Literatura:	a) <i>Obavezna literatura</i> 1. Lederach, J. P. (2005). The moral imagination: the art and soul of building peace. Oxford: Oxford University Press. 2. Paffenholz, T. (2010). What Civil Society Can Contribute to Peacebuilding. In T. Paffenholz (Ed.), Civil Society and Peacebuilding: A Critical Assessment (pp. 381–404). Boulder: Lynne Rienner. 3. Schirch, Lisa. (2013). Conflict Assessment and Peacebuilding Planning: Toward A Participatory Approach to Human Security. Boulder and London: Kumarian Press. (ch. 5,6,11) 4. Schirch, L. (2012). Priručnik za stratešku izgradnju mira: Vizija i okvir za pravedni mir (The little book of strategic peacebuilding). Sarajevo: Fondacija Mirovna Akademija. 5. Sejfija, I. (2009). Medijacijska i mirovna funkcija u NVO sektor u BiH: Tranzicijski izazovi. Tuzla: Bosanska Riječ, 199-266 6. Sejfija, I., Deliće, A., & Cipruković, E. (2013). Mladi i mirovni rad u BiH. Sarajevo: FES. <i>Preporučena literatura:</i> 1. Fisher (et al), Simon, Dekha Abdi, Jawed Ludin, Richard Smith, Steve and Sue Williams. (2000). Working with Conflict: Skills and Strategies for Action. London: Zed Books. b) <i>Obavezna literatura:</i> 1. Northouse, Peter G. Introduction to Leadership: Concepts and Practice. Chapter 9, Handling Conflicts, Sage Publication, 2015. (CHAPTERS: 6, 9, 10) 2. Docherty, Jayne, The Little Book of Strategic Negotiation: Negotiating During Turbulent Times. Intercourse, PA: Good Books, 2005. 3. Preporučena literatura:

	4. Schwartz, S. H. An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values, Online Reading in Psychology and Culture, 2012
http://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1116&context=orp 5. Cheng, An-Shou & Fleischmann, Kenneth R. Developing a Meta-Inventory of Human Values, Wiley Online Library, 2010.
http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/meet.14504701232/abstract 6. Bennett, M. J. "Becoming intercultural competent". In J.S. Wurzel (Ed.) Toward multiculturalism: A reader in multicultural education. Newton, MA: Intercultural Resource Corporation, 2004. 7. Kaner, Sam, Facilitator's Guide to Participatory Decision Making, 2nd Ed. San Francisco: Jossey-Bass, 2007. 8. Kraybill, Ron and Evelyn Wright, The Little Book of Cool Tools for Hot Topics: Group Tools to Facilitate Meetings When Things Are Hot. Intercourse: Good Books, 2006. 9. Mokhtar, M. Effects of Attachment on Early and Later Development. Mikulincer, M and Shaver, P. An Attachment Perspective on Interpersonal and Intergroup Conflict, 2010 10. Rahim, Afzalur, Managing Conflicts in Organizations, 3rd Ed (old and new paradigms of conflict resolution) Quorum Book, Wesport-Conecticut-London, 2001. 11. John P. Lederach, The Little Book of Conflict Transformation, Good Book, 2014. 12. Craig Zeliczer (ed.) Integrated Peacebuilding. Innovative Approaches to Transforming Conflict, Wesview Press, 2013. 13. - Max H. Bazerman, Margaret A. Neale, Negotiating Rationally, The Free Press, 1992. |
|--|---|

Šifra predmeta:	Ključne društveno-političke teme 21. stoljeća		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 4 ECTS
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 30 Predavanja: 30	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Kolegij Ključne teme 21. stoljeća ima za cilj upoznati studentsku populaciju s izabranim temama koje određuju suvremenu društvenu zbilju. Navedeni kolegij je interdisciplinaran u smislu da analizira izabrane teme iz više akademskih perspektiva (humanističke i društvene znanosti) a naglasak je stavljen na aktualnost tematike. Cilj je predmeta upoznati studente s općim teoretskim uvidom te praktičnim implikacijama i primjerima iz izabranih suvremenih tema i problematika kako bi bili sposobni iste kritički i sintetski predstaviti te praktično primijeniti.		
Tematske jedinice:	Kolegij obuhvaća sljedeće temeljne sadržaje: Tema 1. Biopolitika Tema 2. Nejednakost i društvena pravda Tema 3. Sigurnost i terorizam Tema 4. Izbjeglice Kolegij se artikulira na sljedeći način: Detaljna analiza navedenih tema, kontekstualizacija, analiziranje, komentiranje, interaktivni rad i primjere;		
Ishodi učenja:	Znanje: Razumijevanje suvremenih društvenih tema kao što su fenomen izbjeglica te problematika ljudskih i građanskih prava. Razvoj kritičkog mišljenja i unaprijeđenje znanstvene metodologije. Vještine: Analiziranje informacija, rješavanje problema i donošenje odluka iz multidisciplinarnе perspektive. Stjecanje vještina izgradnje mira. Aktualizacija humanističkih znanosti u suvremenom kontekstu		
Metode izvođenja nastave:	Frontalne i interaktivne lekcije		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Usmeno Pisani rad		
Literatura:	Obavezna literatura Tema 1. Biopolitika 1. Giorgio Agamben, Homo Sacer, Zagreb: Multimedijalni institut : Arkzin, 2006. 2. Giorgio Agamben, Ono što ostaje od Auschwitza, Antibarbarus d.o.o, Zagreb 2008. Tema 2. Nejednakost i društvena pravda 1. Niall Ferguson, Uspon novca. Financijska povijest svijeta, Naklada Ljevak, Zagreb 2009. 2. Thomas Piketty, Kapital u 21. stoljeću, Profil, Zagreb 2014. Tema 3. Izbjeglice 1. Hannah Arendt, Vita activa. August Cesarec, Zagreb 1991. 2. Hannah Arendt, "We refugees." u: Menorah Journal 31.1 (1943): 69-77. (Dostupno online na lokalnim jezicima kao neslužbeni prijevod) Dodatna literatura će biti naznačena naknadno, za vrijeme izvođenja samog kolegija, ovisno o preferencijama studenata.		

Šifra predmeta:	Praktična katolička teologija		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 2 ECTS
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 15 Predavanja: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati polaznike kolegija s temeljnim osnovama praktične teologije i metodologije u crkvenom djelovanju.		
Tematske jedinice:	Pastoralna teologija je teološka znanost koja reflektira sadašnju i buduću crkvenu i društvenu praksu vjere, i to: analitički, kritički i normativno s ciljem njezinog optimiziranja. Obrađuju se temeljna pitanja pastoralne teologije. Osobitu pozornost pridaje odnosu između teološke teorije i crkvene prakse, koju putem empirijskih spoznaja analizira i kritički vrednuje. U ovom smislu pitanje metodologije praktičnog crkvenog djelovanja je osnovno pitanje. Izvodi se predavanjem, aktivnim sudjelovanjem studenata u teološko-sociološkim analizama i konzultacijama. Ispituje se usmeno ili pismeno.		
Ishodi učenja:	Studenti su upoznati s temeljnim osnovama katoličke praktične teologije i metodologije u crkvenom djelovanju.		
Metode izvođenja nastave:	Frontalne i interaktivne lekcije		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Usmeno Pisani rad		
Literatura:	1. P. M. ZULEHNER, Pastoraltheologie. Fundamentalpastoral, Düsseldorf, 1989; 2. ANDRÁS MÁTÉ- TÓTH I PAVEL MIKLUŠČÁK, Nije kao med i mlijeko, Bog nakon komunizma (Na putu prema pastoralnoj teologiji Istočne-Srednje-Europe), KS, Zagreb 2001; 3. J. Baloban, Biblija kao kriterij kršćaninova mišljenja i djelovanja, u: J. Baloban, Pastoralni izazovi Crkve u Hrvata, KS, Zagreb 1992, str. 7-25; 4. A. Čondić, Ustani, zove te. Bogoslovno – pastoralno razmišljanje, CuS, Split 2013.		

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: Islamska zajednica u BiH: organizacija i dobrotvorni rad		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 2
Status: obavezni	Ukupan broj sati: 15 Predavanja 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblasti kojima predmeti pripadaju		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	U prvome dijelu, predmet studente ima za cilj upoznati s povijesnim okolnostima nastanka Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te sa njezinim današnjim ustrojem. U drugome dijelu, predmet studentima daje uvid u dobrotvornu djelatnost Islamske zajednice.		
Tematske jedinice po sedmicama:	1. Izvori autoriteta u islamu: halifa, imam, šejhu-l-islam 2. Muslimanske komunitarne ustanove u austro-ugarskom razdoblju 3. Pregled rada vjerskih ustanova bosanskih muslimana 1918-1990. 4. Organizacijska struktura Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini 5. <i>Prvi parcijalni ispit</i> 6. Temelji društvenih i dobrotvornih aktivnosti Islamske zajednice 7. Društvene i dobrotvorne aktivnosti Islamske zajednice danas 8. Posjete ustanovama Islamske zajednice 9. <i>Drugi parcijalni ispit</i>		
Ishodi učenja:	Znanje: stjecanje temeljnih znanja o okolnostima nastanka i razvoja Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, njenoj sadašnjoj organizacijskoj strukturi, te o društvenim i dobrotvornim aktivnostima Islamske zajednice. Vještine: kritičko promišljanje obrađenih pojmova, povijesnih događaja i procesa Kompetencije: sposobnost predstavljanja ključnih trenutaka u nastanku i razvoju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, njezinog ustroja prema važećem Ustavu, te društvenih i dobrotvornih aktivnosti Islamske zajednice		
Metode izvođenja nastave:	1. Predavanja 50% 2. Video prezentacije 20% 3. Posjete ustanovama Islamske zajednice 30%		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Parcijalni ispit 50% (iz prvog dijela gradiva); - Završni ispit/esej/izvještaj 50% (iz drugog dijela gradiva);		
Literatura:	Obavezna: 1. 1. Institucije islamske civilizacije, Centar za napredne studije, Sarajevo, 2017. 2. 2. Fikret Karčić, Bošnjaci i izazovi modernosti: kasni osmanlijski i habsburški period, El-Kalem, Sarajevo, 1425/2004. 3. 3. Ustav Islamske zajednice u BiH Dopunska: 1. Muhamed Salkić, Ustavi Islamske zajednice, El-Kalem, Sarajevo, 2001. 2. Mustafa Imamović, Osnove upravno-političkog razvitka i državnopravnog položaja Bosne i Hercegovine, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.		

Šifra predmeta:		Naziv predmeta: <i>Pravoslavno bogoslužjenje</i>	
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 2
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 15 Predavanja: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj predmeta je upoznavanje sa sadržajem i formom hrišćanskog bogoslužjenja kao otvaranje novih teoloških i praktičnih mogućnosti u smislu iznalaženja zajedničkih bogoslužbenih elemenata koji su univerzalni za sve hrišćane, a koji se mogu prepoznati i pronaći i u islamskom bogoslužjenju.		
Tematske jedinice:	1. Pregled istorijskog razvoja bogoslužjenja 2. Bogoslužbeni prostor (nastanak i razvoj hrišćanskog hrama i njegova bogoslužbena funkcija) 3. Bogoslužbeni sasudi, odežde i knjige 4. Bogoslužjenja dnevnog, sedmičnog i godišnjeg kruga 5. Liturgija (tipovi, struktura i istorijski razvoj liturgije) 6. Svetotajinsko bogoslovlje (istorijski nastanak, struktura i teologija Sv. Tajni Crkve) 7. Hrišćanski praznici		
Ishodi učenja:	<i>Znanje:</i> Pravoslavno bogoslužjenje kao predmet obrađuje fenomen hrišćanskog bogoslužjenja iz perspektive istorijskog, teorijskog i praktičnog sagledavanja nudeći tako osnovna znanja i saznanja sličnim obrdnim praksama u drugim religijama. <i>Vještine:</i> Vještinu i sposobnost povezivanja stečenih znanja iz oblasti umjetnosti, arheologije, bogoslužbenih knjiga sa bogoslužbenom praksom Crkve. <i>Kompetencije:</i> Studenti bi trebali da nakon savladanog sadržaja predmeta daju ispravne sudove o neophodnosti bogoslužbenog života kao osnovnog načela praktičnog izražavanja vjere		
Metode izvođenja nastave:	Predavanja: Frontalo sa katedre i interaktivno u bogoslužbenom prostoru. Univerzitet u I. Sarajevu, PBF „Sv. Vasilije Ostroški“ Foča Vježbe:		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prisustvo predavanjima (20%), seminarski rad (20%), usmeni ispit (60%)		
Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Fundulis, J.(2004). Liturgika 1: Uvod u sveto bogoslužjenje, Kraljevo: Eparhijski upravni odbor eparhije žičke. 2. Adam, A. (1993). Uvod u katoličku liturgiju. Zadar: Hrvatski institut za liturgijski pastoral. 3. Mirković, L. (1983). Pravoslavna Liturgika, drugi, posebni deo (Svete tajne i molitvoslovlja). Beograd: Sveti arhijerejski sinod SPC. <i>Dopunska:</i> 1. Martimort, A. G.(1961) L' Eglise en prière III-IV. Paris: Desclée. 2. Malkov, P. Ю. (2008). Vvedenie v Liturgiĳeskoe Predanie:Tainstva Pravoslavnoj Cerkvi. Moskva: Izdatel'stvo Pravoslavnogo Svjato-Tihonovskogo humanitarnogo universiteta. 3. Zagorac, V. (1998). Kristova otajstva: Sakramenti i blagoslovine: povjest i teologija slavljenja. Zagreb: Kršćanska sadašnjost		

Šifra predmeta:	Naziv predmeta: Metodologija istraživanja
------------------------	--

Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: II	Broj ECTS kredita:2
Status: Obavezni		Ukupan broj sati: 15 Predavanja 10 Vježbe 5	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Sticanje temeljnih uvida u zakonomjernosti akademskog pisanja - Ovladavanje kompetentnošću kreiranja projekta magistarskih teza (aspekt akademske i metodološke forme)		
Tematske jedinice:	16) O akademskoj kulturi i kao je dosezati? Uvod u "Akademsko pisanje" 17) Šta je znanost? vrste znanosti; znanstveni tekst i druge vrste akademskog teksta 18) Temeljni pojmovi: teorija, teza i hipoteza; magistarska radnja, disertacija; disertativni pojmovi; indukcija, dedukcija 19) Znanstvene metode i kao ih koristiti? 20) Klasifikacije znanosti: klasične i savremene podjele;; Moderna znanost <i>in statu nascendi</i> ; humanističke, društvene i prirodne znanosti 21) Welschov koncept transferzalnog razuma: prilog postmodernom senzibilitetu u stručnom i znanstvenom pisanom tekstu, epistemološki kredibilna mogućnost u 22) Kako pristupiti izradi magistarskog rada? Teorijsko utemeljenje magistarskih teza; Istraživačko utemeljenje magistarskih teza; Sistemi referenciranja teksta 23) Strukturu akademskog teksta; Uvod i kako ga napisati? standardni elementi uvoda; Zaključak: elementi zaključka; 24) Tijelo teksta, dobra struktura tijela teksta; Zaključak: elementi zaključka; Bibliografija i eksplikativne fusnote; literatura 25) Citatni stilovi		
Ishodi učenja:	Znanje: poznavanje akademskog pisanja i mjerodavni uvidi u akademsku kulturu Vještine: kreiranje i pisanje akademskog teksta Kompetencije: odgovor na temeljne zahtjeve akademskog pisanja		
Metode izvođenja nastave:	Nastava će se izvoditi u formi predavanja i vježbi		
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	1. Pismeni ispit (prvi i drugi parcijalni) 50 bodova; 2. Test (u sklopu vježbi) 15 bodova 3. seminarski rad 20 bodova; 4. prisustvo na nastavi, aktivno učešće i konsultacije 15 bodova		
Literatura:	Obavezna: 1. Umberto Eko, <i>Kako se piše diplomski rad</i> , Narodna knjiga Alfa, Beograd, 2000. 2. Dubravka Oraić Tolić, <i>Akademsko pismo: strategije i tehnike klasične retorike za suvremene studentice i studente</i> , Naklada Ljevak, Zagreb, 2011. 3. Srebren Dizdar, <i>Oblici i umijeća akademskog pisanja</i> , Acirbia et Scriptura Academica, University Press, Sarajevo, 2015.		

Ur. broj: 1-42-1/2019
Sarajevo, 4. 7. 2019.